

UDC 37.013

DISTANCE LEARNING - MODERN LEARNING SYSTEML.S. Elibaeva¹*Abstract*

This article contains information about the Moodle system.

Keywords Moodle, e-learning, style, tool, test.

Zamonaviy dunyo taraqqiy qilib rivojlanish natijasida kompyuter texnikasi va aloqa vositalari insoniyat hayotini tubdan o'zgartirib bormoqda. Bunday o'zgarishlar ta'lim sohasiga ham o'ziga xos ravishda ta'sir qiladi va o'qituvchi va talabaning masofadan turib o'zaro muloqot qilishi va ta'limning olib borilishi buning yorqin namunasidir. Ushbu maqolada elektron ta'limning uslub va vositalari, ya'ni Moodle elektron kurslari boshqaruv tizimi asosidagi ta'lim tizimi haqida fikr yuritiladi.

Moodle tizimini tashkilotlar uchun quyidagi maqsadlarda ishlatish mumkin:

1. Masosaviy ta'lim uchun- bunda o'qituvchi va talaba ko'p vaqtda yuzma-yuz uchrashmasdan ta'lim olib boriladi.

2. Ta'limning masofaviy qo'llab-quvvatlanishi-elektron ta'lim vositalari asosida talabalar Moodle tizimidan foydalangan holda topshiriqlarni olishi va uni tekshirish uchun yuborishlari mumkin.

3. Amaliy topshiriqlarning, testlarning bajarilishi elektron ta'lim tizimi Moodle da o'quv mashg'ulotlari vaqtida amalga oshiriladi.

Moodle tizimi quyidagilarni amalga oshirishga imkon beradi: o'qituvchi va talaba ta'lim olish uchun qulay vaqt va joyning tanlash imkoniyatini mavjudligi; bilimning puxta o'zlashtirilishi; o'qituvchi va talabaning kerak bo'lgan vaqtdagina muloqotda bo'lishi. Agar talaba topshiriqlarni o'z vaqtida bajarib borsa, u o'qituvchi bilan muloqotda bolib boradi. Ta'limning individualligi; vaqt va pulning tejalishi-o'quv mashg'uloti uchun vaqt va pulning sarflanishiga zaruriyat bo'lmaydi.

Moodle da "test" va "test topshiriqlari banki" tushunchalari mavjud. Test topshiriqlari bankida kursga doir barcha savollar beriladi va ushbu bank katta hajmdagi savollarni o'z tarkibida saqlaydi.

Kursga doir testni tuzish uchun ro'yxat-menyudagi *Добавить элемент курса...* *Течт* buyruqlarini tanlash kerak. Natijada test parametrlarini o'rnatish uchun forma ochiladi. Test to'liq ekranda va oynani yig'ib qo'yish imkoniyatisiz beriladi. Parolning mavjudligi: test faqat parolni biladigan talabalar uchun faol bo'ladi. Tarmoq adresining zarurligi: bunda faqatgina IP adresi ko'rsatilgan kompyuterlardagina testni bajarib bo'ladi. Barcha kerakli ma'lumotlar kiritilgach, *Сохранить* tugmasi bosiladi. Testni hosil qilgach, unga savollarni kiritish kerak. Test savollarining turlarini ko'rib chiqamiz.

Moodle da quyidagi turdagi savollar ishlatiladi:

Ko'p sonli tanlov (savol yopiq formada), bunda talabaga savol beriladi va bir necha berilgan javoblardan to'g'rilarini tanlash talab qilinadi. Bu tipdagi savollarning 2 xil ko'rinishi mavjud: bitta to'g'ri javob bilan; bir necha to'g'ri javob bilan.

Alternativ savol: (to'g'ri/noto'g'ri). Bunday savolga javobni talaba to'g'ri yoki noto'g'ri variantlarida birini tanlash orqali beradi.

Sonli savol: Bunda talaba javobni o'qituvchi tomonidan qo'yilgan talablar asosida kiritishi kerak.

Hisoblanadigan savol: sonli savolga o'xshash, lekin bunda o'qituvchi javobni son emas, formula korinishida beradi, sonli berilganlar esa berilganlarning maxsus to'plami (variantlar jadvali) dan tanlanadi.

Javobi ichiga joylashtirilgan savollar: bu juda qulay vosita bo'lib, o'qituvchiga savol matnining ixtiyoriy joyida javoblarni kiritish uchun maydon qoldiradi va turli ko'rinishda test savollari tuzishda juda qo'l keladi.

¹Элибаева Лола Сулеймановна – преподаватель, кафедра педагогики, педагогический факультет, Бухарский государственный университет, Узбекистан.

Moslik savoli. O'qituvchi savollar ro'yxatini va javoblarni beradi (masalan, davlatlar ro'yxati va ularning poytaxtlari). Talaba savol va javob o'rtasida to'g'ri moslikni o'rnatishi lozim (masalan, biror davlatni va uning poytaxtini to'g'ri ko'rsatishi kerak).

Qisqa javob: savol ochiq ko'rinishda beriladi. Javob talaba tonidan klavitura orqali kiritiladigan qisqa so'z yoki fraza bo'lib hisoblanadi. Bir nechta yoki qisman to'g'ri javoblar bo'lishi mumkin.

Moslikka doir tasodifiy savol. Bu talab uchun xuddi moslikka doir savoldek tuyuladi, lekin saolning berilganlari o'qituvchi tomonidan emas, qisqa javob turidagi savollar kategoriyasidan tasodifiy tanlab olinadi.

Tasodifiy savol. Bu o'zida o'quv ma'lumotlarini saqlamasdan faqatgina shu kategoriyadagi boshqa savollarga havola (ssilka) bo'lib hisoblanadi.

Izohlash. Savolning bu turi aslida savol bo'lmay, javobni taalab qilmaydigan matnni akslantiradi. Buni keyingi guruh savollarini izohlash uchun ishlatish mumkin. Izoh baholanmaydi

Esse. Bu savolga javobni talaba yozma ravishda kiritishi lozim. Bu o'qituvchi tomonidan qo'lda baholanadigan yagona savol turi bo'lib hisoblanadi.

Kompyuterda test o'tkazishning qulaylik tomoni shundan iboratki, natijalarning avtomatik va inson aralashuvisiz tekshirilishidir. Ushbu maqolada masofadan ta'lim olishning Moodle tizimidagi test turlari haqida fikr yuritildi. Bu tizimning qulaylik va ijobiy tomoni talabalar mustaqil o'z ustida ishlashni o'rganadilar va testning o'rgatuvchi rejimida testni o'rganadilar va o'z bilimlarini muttasil oshirib boradilar. Testni bajar-gach esa uning bajarilish natijasi ham avtomatik ravishda belgilangan vaqtda tizimda beriladi va talabalar o'zlarining test natijalarini ko'rib, o'z bilimlari haqidagi xulosani chiqarib oladilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Агопонов С.В. Средства дистанционного обучения - СПб.: БХВ-Петербург, 2005. - 109 с.
2. Демкин В.П., Можяева Г.В. Технологии дистанционного обучения. - Томск, 2007.

© L.S. Elibaeva, 2018